

Makale Künyesi (Araştırma): Çakal, E. C., Yamaç, G. ve Tanç, N. (2024). Üniversite öğrencilerinin okuma kültürü: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi merkez yerleşkesi örneği. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 639-663.

<https://doi.org/10.32321/cutad.1441599>

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA KÜLTÜRÜ: MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ MERKEZ YERLEŞKESİ ÖRNEĞİ¹

Emre Can ÇAKAL²
Gözde YAMAÇ³
Nilüfer TANÇ⁴

ÖZET

Günümüzde internetin sağladığı paylaşım ortamları iletinin akış hızını ve çeşitliliğini nicel anlamda olağanüstü bir dereceye taşırken herhangi bir denetimden geçmeyen bilgi veya eserin nitelik olarak değerini tespit etmek zorlaşmıştır. Bu durum, bilgi okuryazarlığı ve eleştirel okuma becerisini kazanmamış kişileri “enformatik cehalet” tehlikesiyle karşı karşıya getirmektedir. Oysa okumanın amacı sadece bilgi edinmek ya da eğlenmek değil kişilik gelişimine katkıda bulunmak ve aydınlanmak olmalıdır. Bu çalışmada, gelecek zaman diliminde toplumu inşa edecek olan üniversite gençlerinin okuma kültürü; neyi, neden, nasıl, niçin, hangi motivasyonla ve ne kadar okudukları bir problem olarak araştırılmış, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi merkez yerleşkesinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin okur profilleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırmanın anılan üniversitede sözel, sayısal, eşit ağırlık ve özel yetenek puanıyla öğrenci alan 13 fakültede öğrenim gören lisans öğrencileri üzerinde yürütülmesi maksimum çeşitlilik sağlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, literatürde kişilerin bir yılda okudukları kitap sayısı dikkate alınarak yapılan araştırmalar sonucu ulaşılan “toplumumuzda okuma oranının düşük olduğu” tespitini üniversite öğrencileri örnekleminde de doğrular niteliktedir. Okuma oranının düşük olduğu

¹ Bu makale TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından birinci yazarın yürütücü, ikinci yazarın araştırmacı, üçüncü yazarın danışman olduğu 1919B012106400 proje numarasıyla desteklenen “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Kültürü: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Merkez Yerleşkesi Örneği” başlıklı projeden üretilmiştir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından bu çalışmanın Etik Kurul Yönergesi'ne uygun olduğu kararı verilmiştir. Doğrulama adresi: <https://etikkurulbasvuru.mu.edu.tr/dogrulama/KTJQ5842>

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi. emrecancakal@posta.mu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-1505-977X>

³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Mezunu. gozdeyamac@posta.mu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-0004-4532>

⁴ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doç. Dr. ntanc@mu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-3988-8783>

bir toplulukta okuma kültürünün de zayıf bir durumda bulunması beklenen bir sonuçtur. Bu çalışma ile üniversite öğrencilerinin okuma kültürleri hakkında bir farkındalık yaratılmış ve bunun kendilerinden ya da çevrelerinden kaynaklı nedenleri tespit edilmeye çalışılmış ve çözüm önerileri sunulmuştur. Aileyle başlayan eğitimde, okuma sevgisi ve kültürünün ailede başlayıp öğretmenle devam etmesi gerekmektedir. Ebeveynlerin evde kitap günü benzeri etkinlikler düzenlemelerinin; ilköğretimden yükseköğretime kadar çeşitli kademelerde görev alan öğretmenlerin kitap okuma etkinliklerini ve kütüphane kullanımını teşvik etmelerinin; bireysel ya da belediye, sivil toplum kuruluşu vb. tarafından kurumsal girişimle edebiyat halkaları/okuma çemberleri, etkileşimli ve paylaşımlı okuma atölyeleri düzenlenmesinin toplumumuzun ve üniversite öğrencilerinin okuma kültürlerini geliştireceği öngörülmüş ve önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Okuma Kültürü, Okuma Alışkanlığı, Okur Profili, Bilgi Okuryazarlığı, Eleştirel Okuma.

GİRİŞ

Yazının icadıyla insanlık bilgi, belge ve kültür ürünlerini söz yanında yazıyla da aktarmaya başlamıştır. Başlangıçta yazının aynı anda hem yararlı hem zararlı hem de yetersiz olduğu düşünülmüş ve Antik Çağ filozofu Platon yazıya karşı çıkmıştır. Çünkü yazının sözü sabitleyerek hapsettiğini; diyalogun üzerinden zaman geçtikçe okur yorumları da sürece dâhil olacağı ve bağlamdan uzaklaşılacağı için yanlış anlamalara sebep olabileceğini düşünmüştür. Sözü ise anlam iletme konusunda konuşucunun niyetini bağlam dâhilinde muhabata doğru iletme konusunda daha etkili bulmuştur. Bu karşı düşüncelere rağmen yazı teknolojisi zaman içinde gelişmiştir. Walter J. Ong (1912-2003) bu dönemi ikincil sözlü kültür dönemi olarak adlandırır ve matbaanın icadıyla yeni bir kırılmanın yaşandığını ifade eder. Daha fazla sayıda okurun kitapla buluşmasını sağlayan matbaa, kültür aktarımında yazılı ürünlerin işlevini artırmıştır (2010). XX. yüzyılda internetin yaygınlaşması ise bir yandan yazılı metinlere ulaşma hız ve kapasitesini artırmış diğer yandan forumlar, sosyal medya grupları gibi dijital ortamlarda internete erişimi olan her isteyen düşüncelerini ifade edebilmesiyle yeni bir kültürel ortam (elektronik kültür) ve hipermetin kavramı doğmuştur. Hipermetin, internet üzerinde kayıtlı enformasyonlar arasında bağlantılar (link) kurarak oluşturulan bir metin türünü ifade etmektedir. Bu ortamda iletiler kitapta olduğu gibi birbirini takip eden sayfalar hâlinde doğrusal bir okuma gerektirmezler. Okuyucu bağlantılar arasında kendi tercihi göre enformasyonları takip edebilir. O yüzden bir okuyucunun internet üzerinde yaptığı okuma bir başka okuyucununkine benzemez. Dijital okuma basılı bir kitaptaki gibi baştan sona düz bir çizgi hâlinde değil, birbirinden bağımsız sayfalara sıçrama gibidir. Burada yoğun bir bilgi akımına maruz kalmak kaçınılmazdır (Aydoğan, 2014: 76-77). İletişim sürecinin çok yönlü olmasının pek çok yararlılığı olmasına rağmen, her yazının kontrol süreçleri içinde damıtılmadan internet üzerinde okurla karşı karşıya getirilmesi, yeni ve ciddi sorunları da beraberinde getirmiştir. Marshall McLuhan (1911-1980) elektronik çağın bütün dünyayı “küresel bir köy” hâline getirdiğini iddia ederken (2012: 63) Nabi Avcı (doğ. 1953), kitle iletişim araçlarının yol açtığı bilgi kirliliğini “enformatik cehalet” olarak nitelemiştir (1990). Bu durumdan kurtulabilmek ve internette yayınlanmış bilgiler içinde hangilerinin doğru ve yeterli olduğuna karar verebilmek için “bilgi okuryazarlığı” becerisine ek olarak, “eleştirel okuma becerisi” de gerekmektedir (Odabaş ve Odabaş ve

Sevmez, 2018: 146). Okumayla hedeflenen “kişilik gelişimi ve aydınlanma” ancak eleştirel okumayla gerçekleşecektir.

Bu noktada “okuma kültürü” kavramı ortaya çıkar. Kültür ürünlerinin dünyasıyla tanışmış; tanıştığı bu dünyanın kendisine sunduğu iletileri paylaşma, sınama, sorgulama yeterliğine ulaşmış; bunların sunduğu olanaklarla yaşamayı alışkanlık hâline getirmiş bireylerin edinmiş olduğu kültür (Sever, 2007: 108) olarak tanımlanan okuma kültürü kavramı bireysel ve toplumsal boyutlarda ortaya çıkar. Okuma kültürü ile bireysel boyutta estetik duyarlılık kazanma, eleştiriye açık olma, sorumluluktan kaçmama, yazılı kültür ürünlerini takip etme, bilgi teknolojileri ve kaynaklarından etkin olarak yararlanma, kültürel birikim edinme vb. kazanımlar ile bir “iyi oluş hâli” hedeflenirken; toplumsal boyutta bunun bir yaşama felsefesine dönüşerek okuma düzeyinin yükselmesi ve demokratik ve çağdaş uygarlık düzeyine erişilmesi amaçlanır (aktaran: Bahar, 2021: 354).

Ülkemizde ve dünyada okumanın ve nitelikli okumanın önemi giderek artmaktadır. Brezilya’da toplu ulaşım araçlarında belli bir miktarda bedava geçiş hakkı sunan kitapların kullanılması bunlara bir örnektir (URL-1) Ülkemizde de Devlet kurumlarının, araştırmacıların ve gönüllü kuruluşların okuma ve okuma kültürünün önemini idrak ettikleri görülmektedir. Bu sebeple günümüze kadar öğrencilerin, eğitimcilerin ve her yaşta insanın okuma alışkanlıkları, okuma düzeyi, okuma profili üzerine pek çok akademik araştırma ve proje yapılmıştır. Bunlardan Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nca iki yıl süreyle yürütülen *Şimdi Okuma Zamanı: Okuma Kültürü ve Etkili Dil Kullanımı* adlı proje kapsamında yapılan *Okuma Kültürü ve Söz Varlığının Geliştirilmesi Çalıştayı*’nda sunulan bildiriler kitaplaştırılmıştır (Yıldırım vd., 2011). Sonrasında gerçekleştirilen çalışmalardan bir diğeri T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nca 7-8 Nisan 2018’de İstanbul’da düzenlenen *Okuma Kültürünün Geliştirilmesi Çalıştayı*’dır⁵. Konuyla ilgili geniş çaplı çalışmalar içinde *Türkiye Okuma Kültürü Araştırması* başlıklı AB Projesi de bulunmaktadır⁶. 5-6 Mart 2021 tarihlerinde

⁵ Çalıştayda okuma kültürünün gelişmesiyle ilgili pek çok proje üzerinde tartışılmış ve bunlar 8 grupta değerlendirilmiştir: Kamuoyunda Okuma Kültürünün Geliştirilmesi, STK’ların Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Politikaları ve Faaliyet Alanlarının Oluşturulması, Kamunun Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Politikalarının Oluşturulması, Öğrencilerin Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Yapılacak Faaliyetlerin Oluşturulması, Öğretmenlerin ve Eğitim Programlarının Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar, Dijital Mecralarda Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Yapılacak Faaliyetlerin Oluşturulması, Kütüphanelerin Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Yapılacak Çalışmalar, Okuma Grupları (URL-2)

⁶ Proje, 2019-2020 yıllarında İstanbul, İzmir, Ankara, Diyarbakır, Adana, Bursa, Samsun ve Kocaeli illerini kapsayacak şekilde yürütülmüştür. Muğla, Muş ve Şanlıurfa illerinden birkaç topluluk da haritalama çalışmasına dâhil edilmiştir. Projenin Avrupa bölümünde araştırma alanı Almanya ve Birleşik Krallık’tır. Proje ile okuma kültürü alanında faaliyetler yürüten kişi ve toplulukların Türkiye Yayıncılar Birliği/OKUYAY Platformu tarafından kurulacak bir ağa katılma motivasyonları, ağdan beklentileri ve sağlayabilecekleri olası katkılar hakkında görüşlerin toplanması ve bir veri tabanı oluşturulması hedeflenmiştir. Bununla birlikte çalışma, bahsedilen

İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Dokuz Eylül Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı iş birliği ile çevrimiçi olarak düzenlenen *PISA Sonuçlarının Okuma Kültürü Çerçevesinde Değerlendirilmesi Çalıştayı*'nda konu, uluslararası ölçekte ele alınmıştır (ed. Aydın ve Yahşi, 2021). Bunların yanında okuma kültürü, düzeyi, alışkanlığı, okuma araçları vb. ile ilgili olarak literatürde pek çalışma bulunmaktadır⁷.

Anılan çalışmaların tamamı okuma kültürü araştırma ve geliştirme projelerinin sürdürülebilirliği için bu konunun yeni akademik çalışmalarda ele alınması gerektiğini ve önemini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da günümüzün değişen iletişim araçları ortamında meslek sahibi olacak, çeşitli kademelerde görev alacak, ebeveyn olacak ve toplumu inşa edecek olan üniversite gençlerinin okuma kültürü; neyi, neden, nasıl, niçin, ne kadar okudukları araştırılacaktır. Çalışmayla mevcut durumu ortaya çıkararak ilgililerin dikkatlerine sunmak, konunun önemi hakkında farkındalık yaratmak, okuma kültürünün geliştirilmesi için önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli; geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005). Bu modelde çalışmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bu çalışmada da üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlık ve eğilimleri hazırlanmış bir anket formu ile belirlenmiştir. Bu anketin uygulanacağı örneklem grubundaki öğrencilerin kitap okumayla ilgili görüş ve tutumları hazırlanmış olan anket formundaki sorular aracılığıyla tespit edilmiş ve anket sonuçları analiz edilmiştir. Okuma kültürünün ideal gelişim süreci 0-2 yaş kitapla tanışma, 2-4 yaş kitapla alışkanlık kurma, 4-6 yaş kitap sevgisi kazanma, 6-8 yaş ilk okuma yazma, 8-10 yaş bağımsız okuma, 10-12 yaş okuma alışkanlığı kazanma, 12-14 yaş okuma kültürünün edinilmesi şeklinde belirlenmiştir (Bahar, 2021: 356). Bu sebeple üniversite öğrencileri üzerinde yürütülecek olan bu çalışmada öğrencilerin okuma kültürlerini belirleyebilmek için hazırlanan soruların öğrencilerin okuma alışkanlıklarını ve düzeylerini de kapsamına çalışılmıştır. Ancak okuma kültürü kavramının içlemi çok geniş olduğu için araştırma soruları

kişi ve topluluklarda okuma kültürünün çeşitli öğelerine dair öne çıkan algı ve yaklaşımları da ortaya koymayı amaçlamıştır. (URL-3)

⁷ Bu çalışmalar arasında Mehlika Karagözoğlu Aslıyüksek editörlüğünde hazırlanan *Türk Edebiyatında Kitap, Kütüphane ve Okuma Kültürü (2021)* adlı derleme kitap yanında konuyla ilgili çok sayıda makaleden bazıları şöyle sıralanabilir: Akça (2020), Aksaçoğlu-Yılmaz (2007), Alan (2020), Aydoğan (2014), Aydoğdu (2020), Ayyıldız-Bozkurt-Canlı (2006), Can-Türkyılmaz-Karadeniz (2010), Çapoğlu (2021), Çelik (2020), Çıldır- Ergün (2020), Çiğdemir-Akyol (2020), Davarcı (2013), Ekici-Belli-Gürbüz (2009), Emir (2019), Erbaş-Yılmaz (2019), Ersoy (2007), Feslikan (2019), Gül (2021), Güneş (2012), İnce Samur (2014), Karatay-Külâh-Kaya (2020), Körkuyu (2014), Kurudayıoğlu (2011), Kurulgan-Çekerol (2008), Özkaya-Çetin (2014), Öztürk (2020), Öztürk-Bulut-Şimşek (2021), Pilav (2016), Sever (2007), Taşkesenlioğlu (2013), Topçuoğlu-Yiğit (2014), Türkyılmaz (2020), Uysal-Özkaya-Coşkun (2020), Ünlü (2019), Velioglu vd. (2013), Yalman-Özkan-Kutluca (2013), Yıldız vd. (2013).

öğrencilerin okuma kültürü hakkında genel bir değerlendirme yapmaya imkân sağlayacak şekilde sınırlandırılmıştır. Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrenciler bilgiye ya da edebî/bilimsel eserlere hangi ortamlar aracılığıyla ulaşıyor?
2. Hangi düzeyde okuyorlar?
3. Sadece ders kapsamında mı okuyor yoksa edebî ve kültürel okumalar yapıyorlar mı?
4. Okumuyorsalrarsa sebebi ne?
5. Okuma edimini hangi araçlar ile gerçekleştiriyorlar? Okuma araç ve süreçlerinden memnunlar mı?
6. Okudukları metinlerin edebî/kültürel değeri var mı? Kişilik gelişimlerine ya da bilgi, beceri kazanmalarına katkı sağlıyor mu?
7. Bir eseri okuma ya da okumama kararını vermelerinde etkili olan kişi ya da şey ne? Okudukları metinleri kendileri mi seçiyorlar yoksa maruz mu kalıyorlar?
8. Basılı ya da elektronik şekilde okudukları bilimsel eserlerden edindikleri bilgi ile sosyal medya paylaşımları vb. şekilde bir kısmına ulaştıkları bilimsel bir metinden edindikleri bilginin doğruluğu, güvenilirliği, kalıcılığı ve özümsemesi ile ilgili bir fark olduğunu düşünüyorlar mı?
9. Sosyal medya paylaşımları ve benzerlerinde bir yazara atfedilen bir metnin güvenilirliğinden kuşku duyuyorlar mı?
10. Sosyal medya paylaşımları ve benzeri şekilde haberdar oldukları bir esere basılı ya da elektronik olarak ulaşmaya çalışıyorlar mı? Ya da rastladıkları içerikle mi yetiniyorlar?
11. Nitelikli okuma yaptıklarını ve buna yeterli zaman ayırdıklarını düşünüyorlar mı?
12. Okuma ile paylaşma ve sosyalleşmeleri arasındaki ilişki ne durumdadır?

Araştırmada yanıt aranan sorular 24 maddelik bir anket şeklinde düzenlenmiştir. Anket sorularından çalışma grubunu tanımlamaya yönelik 5 soru zorunlu kılınmıştır. Katılımcılara yöneltilen sorulardan 21'i çoktan seçmeli; 2'si çoktan seçmeli ve katılımcıların birden fazla seçeneği seçebildikleri; 1'i çoktan seçmeli ve katılımcıların seçenekler dışında ayrıca yanıt verebildikleri (açık uçlu) şekilde hazırlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi merkez yerleşkesinde Edebiyat, Eğitim Bilimleri, Fen, İktisadi ve İdari Bilimler, İslami İlimler, Mimarlık, Mühendislik, Sağlık Bilimleri, Spor Bilimleri, Su Ürünleri, Teknoloji, Tıp ve Turizm Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğü belirtilen dönemde merkez yerleşkede öğrenim gören 21.990 lisans öğrencisi (URL-4) için %1 hata payıyla 651 olarak belirlenmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2018, 130).

Örneklem grubunu tanımlayabilmek için araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm sorulmuş ve söz konusu dağılım Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Dağılımı

Bölüm Adı	Araştırmaya Katılan Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Edebiyat Fakültesi	145	22,3
Eğitim Fakültesi	43	6,6
Fen Fakültesi	41	6,3
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	67	10,3
İslami İlimler Fakültesi	69	10,6
Mimarlık Fakültesi	19	2,9
Mühendislik Fakültesi	48	7,4
Sağlık Bilimleri Fakültesi	86	13,2
Spor Bilimleri Fakültesi	42	6,5
Su Ürünleri Fakültesi	27	4,1
Teknoloji Fakültesi	15	2,3
Tıp Fakültesi	20	3,1
Turizm Fakültesi	29	4,5
Toplam	651	100

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş grupları sorulmuş, katılımcı öğrencilerin yaş aralığı Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Katılımcı Öğrencilerin Yaş Aralığı Dağılımı

Yaş Aralığı	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
18-24	621	95,4
25-34	22	3,4
35-44	5	0,8
45-64	3	0,5
65 yaş ve üstü	0	0
Toplam	651	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere soruyu toplam 651 katılımcı yanıtlamıştır. Anketi yanıtlayan katılımcıların %95,4’ünün 18-24, %3,4’ünün 25-34, %0,8’inin 35-44, %0,5’inin 45-64 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyet dağılımı Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3. Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Kadın	401	61,6
Erkek	250	38,4
Toplam	651	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere soruyu toplam 651 katılımcı yanıtlamıştır. Ankete katılanların %61,6’sını kadın, %38,4’ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin öğrenim durumu Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4. Katılımcı Öğrencilerin Öğrenim Durumuna Dair Bulgular

Öğrenim Durumu	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Lisans Öğrencisiyim	623	95,7
Üniversite Mezunuyum	28	4,3
Toplam	651	100

Tablo 4’te görüldüğü üzere soruyu toplam 651 katılımcı yanıtlamıştır. Ankete katılan öğrencilerin %95,7’si lisans öğrencisi iken %4,3’ü daha önceden en az bir üniversite bitirmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin sınıf düzeyi Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5. Katılımcı Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Dair Bulgular

Sınıf Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
1	342	52,8
2	157	24,2
3	67	10,3
4 ve üzeri	82	12,7
Toplam	648	100

Tablo 5’te görüldüğü üzere soruyu toplam 648 katılımcı yanıtlamıştır. Katılımcıların %52,8’i 1.sınıf, %24,2’si 2.sınıf, %12,7’si 4.sınıf ve üzeri, %10,3’ü 3.sınıf öğrencisidir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan 24 soruluk “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Kültürünü Araştırma Anketi”nin birinci bölümünde çalışma grubunu tanımlamak için katılımcılara kişisel bilgileri hakkında 5 soru sorulmuştur. Bunlar, öğrencilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, hangi fakültede okudukları, kaçınıcı sınıf öğrencisi oldukları hakkındadır. Araştırma anketinin ikinci bölümü hazırlanırken öncelikle “okuma kültürü”, “okuma alışkanlığı”, “okur profili”, “bilgi okuryazarlığı”, “eleştirel okuma” anahtar kelimeleriyle literatür taraması yapılmış ve ilgili çalışmalar incelenmiştir. Daha sonra çalışmada, üniversite öğrencilerinin okuma kültürlerini, okuma alışkanlıklarını ve okuma eğilimlerini ortaya çıkaracak maddeler belirlenmiştir. Ankette öğrencilerin okuma düzeyleri hakkında 10, okudukları içeriği araştırmaya yönelik 2, okuma araçlarını belirlemeyle ilgili 6, kitap okumalarına engel oldukları şeyler ile okuma motivasyonlarını artıracakları şeyler hakkında 1 soru yer almıştır. Hazırlanan taslak anket formu Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Etik Kurulu tarafından uygun bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Geliştirilen anket ile elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra betimleyici analiz ve grafikler için *Google Forms* kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan tablolar *Word* programı ile oluşturulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma problemi doğrultusunda öncelikle üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında neler yaptıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6. Katılımcı Öğrencilerin Boş Zamanlarında Neler Yaptıklarına Dair Bulgular

Aktiviteler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Film- dizi izlerim	230	35,4
Kitap okurum	93	14,3
Sosyal medyada gezinirim	198	30,5
Sanat (resim, müzik vb.) ile uğraşırım	33	5,1
Spor yaparım	60	9,2
Belgesel izlerim	15	2,3
Hiçbir şey yapmam	21	3,2
Toplam	650	100

Tablo 6'da öğrencilerin boş zamanlarında neler yaptığına dair veriler sunulmuştur. Buna göre öğrencilerin %35,4'ü (230 kişi) boş zamanlarında film ve dizi izlediklerini belirtirken %30,5'i (198 kişi) boş zamanlarında sosyal medyada gezindiklerini belirtmektedir. Boş zamanlarında kitap okumayı tercih eden öğrenci sayısı ise 93 yani katılımcıların yalnızca %14,3'ü kadardır. Bu sonuçlara belgesel izleyerek vakitlerini değerlendiren 15 öğrenciyi de ekleyecek olursak soruyu yanıtlayan 650 katılımcıdan tam tamına %68,2'si (443 kişi) gün içerisinde işlerinden arta kalan vakitlerini bir ekran karşısında geçirmektedir. Katılımcı öğrencilerin %28,6'sının boş vakitlerinde kitap okudukları, sanatla uğraştıkları, spor yaptıkları; geriye kalanların %3,2'sinin bu süre zarfında hiçbir şey yapmadıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların %68,2'sinin boş zamanlarını film, dizi veya belgesel izleyerek ve sosyal medyada gezinerek değerlendirmeleri dikkate değer bir bulgudur. Sosyal medya, kullanıcıları tarafından eğlenceli bulunuyor, bilgi alışverişine vesile oluyor gibi görülebilir; izleyiciler, ekran başında olmayı hoş vakit geçirme ve psikolojik açıdan arınma sayabilirler. Ancak bu noktada katılımcıların neredeyse %70'inin fark edemedikleri ya da bilerek teslim oldukları bazı hususlar mevcuttur. Örneğin bir sosyal mecra da var olan paylaşımlara şahit olmak çoğu zaman bireyin düşünce üretmeden yalnızca var olanı izlemesi anlamına gelebilir. Popüler kültürün vermiş olduklarıyla yetinmek bireyi pasifleştirmekle kalmayıp, kimi zaman bireyin bilgi kirliliğine maruz kalmasına da sebep olabilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kitap okumayı sevip sevmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin kitap okumayı sevip sevmedikleri Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7. Katılımcıların Kitap Okumayı Sevip Sevmediklerine Dair Bulgular

Kitap Sevgisi	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet (Kitap okumayı severim.)	383	58,9
Hayır (Kitap okumayı sevmem.)	42	6,5
Biraz (Kitap okumayı biraz severim.)	225	34,6
Toplam	650	100

Tablo 7’de katılımcı öğrencilerin kitap okumayı sevip sevmediklerine dair veriler sunulmuştur. Soruyu yanıtlayanların %58,9’u (383 kişi) kitap okumayı sevdiğini belirtmekteyken geriye kalan 267 öğrencinin %34,6’sı (225 kişi) kitap okumayı biraz sevdiğini, %6,5’i (42 kişi) okumayı sevmediklerini belirtmiştir.

Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar ile boş zamanlarında neler yaptıklarına dair vermiş oldukları yanıtlar çelişmektedir. Katılımcıların neredeyse %60’ı kitap okumayı sevdiğini belirtmiş fakat aynı katılımcıların %70’i boş zamanlarını yalnızca ekran başında geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Yanıtlar karşılaştırıldığında kitap okumayı seven 383 kişiden yalnızca 93’ü boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Kitap okumak katılımcılar tarafından bu kadar seviliyorken aynı oranda katılımcının kitap okumaya vakit ayırmaması bir muamma meydana getirmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kitap okuduktan sonra kitapla ilgili paylaşım yapıp yapmadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin kitap okumalarını çevreleriyle paylaşım durumları Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8. Katılımcıların Okudukları Hakkında Yakınlarıyla Paylaşım Yapıp Yapmadıklarına Dair Bulgular

Kitaplarla İlgili Paylaşım Düzeyi	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Sık sık paylaşım yaparım.	175	27
Yeri gelirse nadiren paylaşım yaparım.	397	61,2
Paylaşım yapmam.	77	11,9
Okuduklarım bana kalır.		
Toplam	649	100

Tablo 8’de katılımcı öğrencilerin okudukları kitaplar hakkında yakınlarıyla paylaşımında bulunup bulunmadıklarına dair veriler sunulmuştur. Soruya yanıt veren öğrencilerin yarısından fazlası (%61,2) okudukları kitaplarla ilgili yeri geldiğinde yakın çevreleriyle paylaşımında bulunduğunu belirtirken %27’si sık sık paylaşım yaptığını, %11,9’u paylaşımında bulunmadığını belirtmiştir.

Elde edilen veriler ışığında katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun okudukları hakkında nadiren paylaşım yaptıkları tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç bazı öğrencilerin yalnızca kitabı okuyup onunla ilişkisini kesmediği, okudukları üzerine düşündüğünü, yorum yaptığını, kimi zaman farklı okumalarını karşılaştırdığını, okuduğu satırları kitap

sayfalarında bırakmayı hayatına kattığını düşündürmektedir. Ancak okuduklarını nadiren paylaşan ve paylaşmayan öğrenci sayısı sık sık paylaşım yapan öğrencilerden fazladır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kitap okumak için zaman yaratıp yaratmadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin kitap okumak için zaman yaratma tutumları Tablo 9’da verilmiştir:

Tablo 9. Katılımcıların Kitap Okumak için Zaman Yaratıp Yaratmadıklarına Dair Bulgular

Kitap Okumak İçin Zaman Yaratıp Yaratmama	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Kitap okumak/sesli kitap dinlemek için zaman yaratırım.	216	33,4
Boş zamanlarımda kitap okurum/sesli kitap dinlerim.	431	66,6
Toplam	647	100

Tablo 9’da katılımcı öğrencilerin ne kadarının kitap okumak için zaman yarattığı, ne kadarının yalnızca boş zamanlarında kitap okuduğuna dair veriler sunulmuştur. Soruyu yanıtlayan 647 katılımcıdan %66,6’sı (431 kişi) boş zamanlarında kitap okuduğunu belirtirken %33,4’ü (216 kişi) kitap okumak için zaman yarattıklarını belirtmiştir.

Elde edilen bulgular katılımcıların yarısından fazlasını oluşturan 431 öğrencinin kitap okumayı, sadece boş zamanlarını değerlendirecekleri bir araç olarak gördükleri; geri kalan 216 öğrenci için kitap okumanın doğrudan bir amaç olduğu sonucuna varmamızı sağlamaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyal medyada ne kadar süre geçirdikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin sosyal medyada geçirdikleri süre Tablo 10’da verilmiştir:

Tablo 10. Katılımcıların Sosyal Medyada Geçirdikleri Vakte Dair Bulgular

Sosyal Medyada Geçirilen Zaman	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Sosyal medya kullanmıyorum.	8	1,2
15 dakika	12	1,8
30 dakika	44	6,8
45 dakika	36	5,5
1 saat	122	18,7
2 saat	158	24,3
2 saatin üstünde	271	41,6
Toplam	651	100

Tablo 10’da katılımcı öğrencilerin gün içerisinde sosyal medyada ne kadar vakit geçirdiklerine dair veriler sunulmuştur. Soruyu yanıtlayan 651 öğrencinin büyük bir çoğunluğu (%41,6) sosyal medyada 2 saatin üzerinde vakit geçirdiğini belirtmiştir. Bu

oranı sosyal medyada 2 saat (%24,3), 1 saat (%18,7) ve 30 dakika (%6,8) vakit geçiren katılımcıların oranları sırasıyla takip etmektedir. Ayrıca sonuçlara bakıldığında 13 fakülteden seçilen 651 öğrenciden yalnızca 8'inin sosyal medya kullanmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin gün içerisinde kitap okumaya ne kadar süre ayırdıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin kitap okumaya ayırdıkları süre Tablo 11'de verilmiştir:

Tablo 11. Katılımcıların Kitap Okumaya Ayırdıkları Vakitlere Dair Bulgular

Kitap Okuma Ayrılan Zaman	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Ayrılmam	169	26,1
30 dakika	231	35,6
45 dakika	106	16,4
1-2 saat	129	19,9
3-4 saat	13	2
Toplam	648	100

Tablo 11'de katılımcı öğrencilerin gün içerisinde kitap okumaya ne kadar vakit ayırdıklarına dair veriler sunulmuştur. Bu soruya en çok yanıt (%35,6) 30 dakika şeklinde verilmiştir. Bu soruyu yanıtlayan 648 katılımcıdan 169'unun (%26,1) gün içerisinde kitap okumaya hiç vakit ayırmadıklarını belirtmeleri çarpıcı bir sonuçtur. Ayrıca Tablo 7'de kitap okumayı biraz sevdiğini belirten öğrencilerin (%34,6) büyük bir bölümünün aslında gün içerisinde kitap okumaya vakit ayırmadıklarını düşündürmektedir. Ayrıca istikrarlı olarak günde 3-4 saat okuyan öğrenci sayısının sadece %2 olması öğrencilerin gün içerisinde yeterince kitap okumadıkları sonucunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin bir yılda içerisinde kaç kitap okudukları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin bir yılda okudukları kitap sayısı Tablo 12'de verilmiştir:

Tablo 12. Katılımcıların Yılda Kaç Kitap Okuduklarına Dair Bulgular

Yılda Okunan Kitap Sayısı	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
1-5	313	48,2
6-20	265	40,8
21 ve daha fazla	71	10,9
Toplam	649	100

Tablo 12'de katılımcı öğrencilerin yılda kaç kitap okuduklarına dair veriler sunulmuştur. Bu bulgulara göre yılda 1-5 kitap okuduğunu belirten öğrenci sayısı 313 (%48,2), 6-20 kitap okuduğunu belirtenlerin sayısı 265 (%40,8) ve 21 ve daha fazla sayıda kitap okuduğunu belirten öğrenci sayısı 71'dir (%10,9).

İstikrarlı okuma profiline sahip kişinin, okuma düzeyinin ölçümünde yaygın olarak kabul gören ölçüt ALA'nın (American Library Association) önerdiği ölçüttür. Bu ölçüte göre okur, yılda ortalama 1 ila 5 kitap okuyorsa az okuyan; yılda ortalama 6 ila 20 kitap okuyorsa orta düzey okuyan ve yılda ortalama 21 ve daha fazla okuyorsa çok okuyan

olarak belirlenmiştir (Kurulgan ve Çekorol, 2008, s. 239). Uygulanan anket sonucunda katılımcıların yaklaşık yarısının (%48,2) yılda 1-5 adet kitap okudukları tespit edilmiştir.

Bu verilere göre; katılımcı üniversite öğrencilerinin %48,2'sinin az okuyan, %40,8'inin orta düzey okuyan, %10,9'unun çok okuyan okur olarak adlandırılması mümkündür.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyal medyada karşılaştıkları kitap alıntılarının doğruluğunu merak edip etmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin sosyal medyadaki kitap alıntılarını merak edip etmeme durumları Tablo 13'te verilmiştir:

Tablo 13. Katılımcıların Sosyal Medyadaki Alıntılara İlgili Düşüncelerine Dair Bulgular

Alıntıların Kaynağını Merak Etme Durumu	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet (Merak ederim.)	385	59,3
Hayır (Merak etmem.)	264	40,7
Toplam	649	100

Tablo 13'te katılımcı öğrencilerin sosyal medyada bir kitaptan yapılan alıntılarının kaynağının doğru olup olmadığını merak edip etmediklerine dair veriler sunulmuştur. Katılımcı öğrencilerimizin yarısından biraz fazlası (%59,3) sosyal medyada gördükleri bir kitap alıntısının doğru olup olmadığını merak ederken, soruyu yanıtlayan 649 öğrenciden 264'ü (%40,7) sosyal medyada gördüğü kitap alıntısının doğruluğunu sorgulamamaktadır.

Bu veriler neticesinde, üniversite öğrencilerinin neredeyse yarısının sosyal medyadaki bilgi kirliliğini dikkate almadan ulaştıkları bilgilerin doğruluğunu sorgulamadıkları görülmekte, araştırmacı kimliklerinin eksik olduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin istedikleri düzeyde okuyup okumadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin istedikleri düzeyde okuyup okumadıkları Tablo 14'te verilmiştir:

Tablo 14. Katılımcıların İstedikleri Düzeyde Okuyup Okumadıklarına Dair Bulgular

Kitap Okuma Düzeyinin Memnunluğu	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet, düşünüyorum. (İstedğim düzeyde okuduğumu düşünüyorum.)	91	14
Hayır, düşünmüyorum. (İstedğim düzeyde okuduğumu düşünmüyorum.)	429	66,2
Kısmen. (İstedğim düzeyde okuduğumu kısmen düşünüyorum.)	128	19,8
Toplam	648	100

Tablo 14'te katılımcı öğrencilerin istedikleri düzeyde okuyup okumadıklarıyla ilgili düşüncelerine dair veriler sunulmuştur. Katılımcı öğrencilerin çoğu (%66,2) istedikleri

düzeyde okumadıklarını belirtirken %14'ü istedikleri düzeyde okuduklarını düşünmektedir.

Bu veriler ışığında kitap okumayan yahut az kitap okuyan öğrencilerin aslında durumlarının farkında oldukları tespit edilmektedir. Daha fazla kitap okumanın gerekli olduğunu düşünen bu öğrencilerin birçoğunun kendilerince çeşitli sebepleri olduğu düşünülebilir. Katılımcıların kitap okumalarına engel olarak gördükleri bu sebepler çalışmanın sonunda yer alan Grafik 3'te gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kitap okumanın insana neler kattığı hakkında düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin kitap okumanın insana kattıklarıyla ilgili görüşleri Tablo 15'te verilmiştir:

Tablo 15. Katılımcıların Kitabın İnsana Kattıklarıyla İlgili Düşüncelerine Dair Bulgular

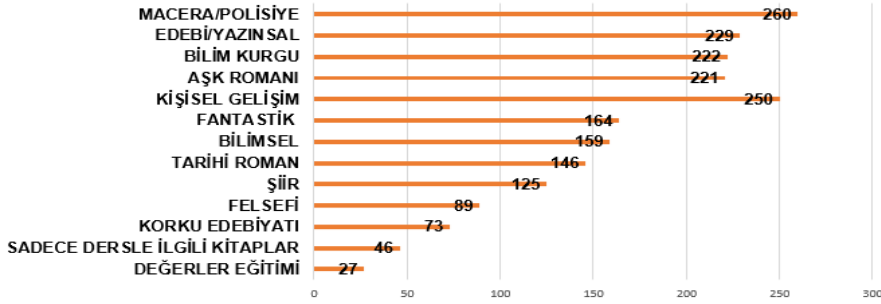
Kitap Okumanın Bireye Kazandırdıkları	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Bireyin, bilgisini ve kültürünü artırır.	213	32,8
Bireyin, hayal dünyasını geliştirir.	64	9,9
Bireyin, toplumda taktir edilmesini sağlar.	5	0,8
Bireyin, kendisine güven duymasını sağlar.	24	3,7
Bireyin, olaylara bakış açısını zenginleştirir.	275	42,4
Bireyin, günlük hayattaki sıkıntı ve zorluklardan az da olsa uzaklaşmasını sağlar.	68	10,5
Toplam	649	100

Tablo 15'te katılımcı öğrencilerin kitap okumanın bireye kazandırdıklarıyla ilgili düşüncelerine dair veriler sunulmuştur. Öğrencilerin çoğu (%42,4), kitap okumanın bireyin olaylara karşı bakış açısını geliştirdiğini belirtmektedir. Bu cevabı sırasıyla (%32,8) kitap okumanın bireyin bilgisini ve kültürünü arttırması ve (%10,5) bireyin günlük hayattaki sıkıntı ve zorluklardan az da olsa uzaklaşmasını sağlaması yanıtları izlemektedir. Bu yanıtlar dışında kitabın; bireyin hayal dünyasını geliştirdiğini, insanın kendisine güven duymasını sağladığını ve toplumda taktir edilmesine yardımcı olduğunu düşünen katılımcılar da vardır.

Soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde katılımcıların çoğunun kitap okuyarak insanın hayata daha farklı çerçevelerden bakıp hayatlarını çok yönlü yaşayabileceklerini, kitap okumanın bilgiyi ve kültürü artırarak hayatı kolaylaştırabileceğini düşündükleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin en sık tercih ettiği kitap türleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu soruyu cevaplayan öğrenciler birden fazla seçeneği işaretleyebilmişlerdir. Katılımcı öğrencilerin tercih ettiği kitap türleriyle ilgili görüşleri Grafik 1'de verilmiştir:

Grafik 1. Katılımcıların Tercih Ettiği Kitap Türlerine Dair Bulgular

Grafik 1’de katılımcı öğrencilerin daha çok hangi türlerde kitap okuduklarına dair veriler sunulmuştur. Katılımcılar soruya vermiş oldukları yanıtlar neticesinde öğrencilerin okumayı en çok tercih ettiği kitaplar %40,2 oranla polisiye/macera türünde olmuştur. Macera/polisiye türünde kitaplara olan ilgiyi; aralarında az bir fark olmakla birlikte sırasıyla (%35,4’) edebî/yazınsal, (%34,3) bilimkurgu, (%34,2) aşk romanı, (%31,7) kişisel gelişim türünde kitaplar izlemektedir.

Bu sorunun yanıtları katılımcıların %7,1’inin (46 kişi) sadece dersle ilgili kitapları tercih ettiğini belirtmesi çarpıcı bir sonuçtur. Diğer veriler incelendiğinde katılımcıların çoğunun polisiye, bilim kurgu, fantastik, korku gibi türlerde okuma yaptıkları ve kitapların en çok eğlendirme işleviyle okurla buluştukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yabancı dilde kitap okuyup okumadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin yabancı dilde kitap okuyup okumadıklarına dair bilgiler Tablo 16’da verilmiştir:

Tablo 16. Katılımcıların Yabancı Dilde Kitap Okuyup Okumadıklarına Dair Bulgular

Yabancı Dilde Kitap Okuma/Dinleme Durumu	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet, okuyorum/dinliyorum.	145	22,4
Hayır, okumuyorum/dinlemiyorum.	502	77,6
Toplam	647	100

Tablo 16’da katılımcı öğrencilerin yabancı dilde kitap okuduklarına/okumadıklarına veya dinlediklerine/dinlemediklerine dair veriler sunulmuştur. Öğrencilerin %77,6’sı kadar yüksek bir oranla yabancı dilde kitap okumadıklarını geriye kalan %22,4’ünün yabancı dilde kitap okuduğunun tespiti yapılmıştır.

Soruyu yanıtlayan 647 üniversite öğrencisinden 502’sinin yabancı dilde kitap okumuyor veya dinlemiyor oluşu, öğrencilerin kendi ana dilleri dışında bir dili kitap okuyabilecek kadar iyi bilmemelerinden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi merkez yerleşkesinde yer almakta olan Menteşe Kütüphanesi’ne üye olup olmadıkları

tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin Mentеше Kütüphanesi'ne üye olma durumları Tablo 17'de verilmiştir:

Tablo 17. Katılımcıların Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nin Kütüphanesi Olan Mentеше Kütüphanesi'ne Üye Olup Olmadıklarına Dair Bulgular

Üniversite Kütüphanesine Üye Olma Durumu	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet (Kütüphaneye üyeyim.)	331	51
Hayır (Kütüphaneye üye değilim.)	318	49
Toplam	649	100

Katılımcıların %51'i üniversite kütüphanesine üye olduğunu, %49'u üniversite kütüphanesine üye olmadığını belirtmektedir.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, ankete katılan öğrencilerin %49'u üniversite kütüphanesine üye değildir, bu oranın yüksekliği göze çarpmaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, üniversite kütüphanesi dışında herhangi bir kütüphaneye üye olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin üniversite kütüphanesi dışında herhangi bir kütüphaneye üye olma durumları Tablo 18'de verilmiştir:

Tablo 18. Katılımcıların Üniversite Kütüphanesi Dışında İkametgâhlarının Bulunduğu İl Halk Kütüphanesine ya da Farklı Bir Kütüphaneye Üye Olup Olmadıklarına Dair Bulgular

Farklı Bir Kütüphaneye Üye Olma Durumu	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet (Farklı bir kütüphaneye üyeyim.)	271	41,9
Hayır (Farklı bir kütüphaneye üye değilim.)	376	58,1
Toplam	647	100

Katılımcıların %58,1'i üniversite kütüphanesi dışında bir kütüphaneye üye olmadığını, %41,9'u üniversite dışındaki bir kütüphaneye üye olduğunu belirtmektedir.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, üniversitemiz öğrencilerinin %58,1'nin üniversite kütüphanesinin dışında herhangi bir kütüphaneye üye olmadığı göze çarpmaktadır. Öğrencilerimizin okuma kültürü oluşturulmasında önemli bir konuma sahip olan il/ilçe kütüphanelerine öğrenciler, üniversiteye gelmeden önceki dönemde üye olması ve il/ilçe kütüphanelerinden faydalanması beklenmektedir. Öğrenci, üniversiteye geldikten sonra il/ilçe kütüphanesinden edindiği faydaya yerleşke kütüphanesini de ekleyerek okuma kültürünü artırması mümkündür. Sonuçlar incelendiğinde il/ilçe kütüphanelerinden yararlanmayan öğrencilerin çoğunlukta oluşu dikkat çekmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kitap okuma sevgisinin oluşumunda etkisinin bulunduğunu düşündükleri faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı

öğrencilerin kitap okuma sevgisinin oluşumunda etkisinin bulunduğunu düşündükleri faktörler Tablo 19’da verilmiştir:

Tablo 19. Katılımcıların, Kitap Okuma Sevgisinin Oluşumunda Etkisinin Bulunduğunu Düşündükleri Faktörlere Dair Bulgular

Kitap Okuma Sevgisinin Oluşmasında Etmenler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Arkadaşlar	47	7,2
Anne-Baba	134	20,6
Öğretmenler	62	9,6
Kişinin kendisi	398	61,3
Sosyal medya	8	1,2
Toplam	649	100

Katılımcıların %61,3’ü kişinin kendisi, %20,6’sı anne babanın, %9,6’sı öğretmenlerin, %7,2’si arkadaşların, %1,2’si sosyal medyanın kitap okuma sevgisini oluşmasında etkili olduğunu belirtmektedir.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, üniversitemiz öğrencilerinin kitap okuma sevgilerinin oluşmasında; en etkili kişinin bizzat kendisinin olduğu (%61,3) görülmekte, ebeveynlerin ve öğretmenlerin kitap okuma sevgisinin aşılmasında etkisinin toplam %30,2 ile oldukça düşük olması dikkat çekmektedir. Buna göre aileyle başlayan eğitimde, okuma sevgisinin ailede başlayıp öğretmenle devam etmesi gerekirken bu durumun idealize edildiği şekilde gerçekleşmediği söylenebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin okuma için tercih ettiği platformlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin kitap okurken/dinlerken elektronik ortamı mı yoksa basılı kitapları mı tercih ettiklerine dair bilgiler Tablo 20’de verilmiştir:

Tablo 20. Katılımcıların Kitap Okurken/Dinlerken Elektronik Ortamı mı Yoksa Basılı Kitapları mı Tercih Ettiklerine Dair Bulgular

Kitap Okuma Mecraları	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Elektronik ortamda okumayı tercih ederim.	28	4,3
Elektronik ortamda dinlemeyi tercih ederim.	11	1,7
Basılı kitap olarak okumayı tercih ederim.	465	71,6
Şartlara göre tercihim değişir.	123	19
Hiçbirini tercih etmem.	22	3,4
Toplam	649	100

Katılımcıların %71,6’sı basılı kitap olarak okumayı tercih ettiğini, %19’u şartlara göre tercihinin değişeceğini, %4,3’ü elektronik ortamda okumayı tercih ettiğini, %3,4’ü hiçbirini tercih etmediğini, %1,7’si elektronik ortamda dinlemeyi tercih ettiğini belirtmektedir.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, üniversite öğrencilerinin %71,6'sı basılı kitap okumayı tercih ederken; elektronik ortamda kitap okuyan ve dinleyenlerin toplamı %6 oranındadır. Bu durum öğrenciler için teknolojik aletlerin sosyal medya vb. ortamlara ulaşmayı sağlamaktan öte kişisel gelişimleri amacıyla kullanılmadığını gözler önüne sermektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyal medya vb. kaynaklarda karşılaştığı kitap alıntılarında etkilenerek kitap okumaya yönelip yönelmedikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğrencilerin sosyal medyadaki kitap alıntılara karşı tutumlarına dair bilgiler Tablo 21'de verilmiştir:

Tablo 21. Katılımcıların, Sosyal Medya vb. Kaynaklarda Karşılaştığı Kitap Alıntılarında Etkilenip Kitabı Okumaya Yönelip Yönelmediklerine Dair Bulgular

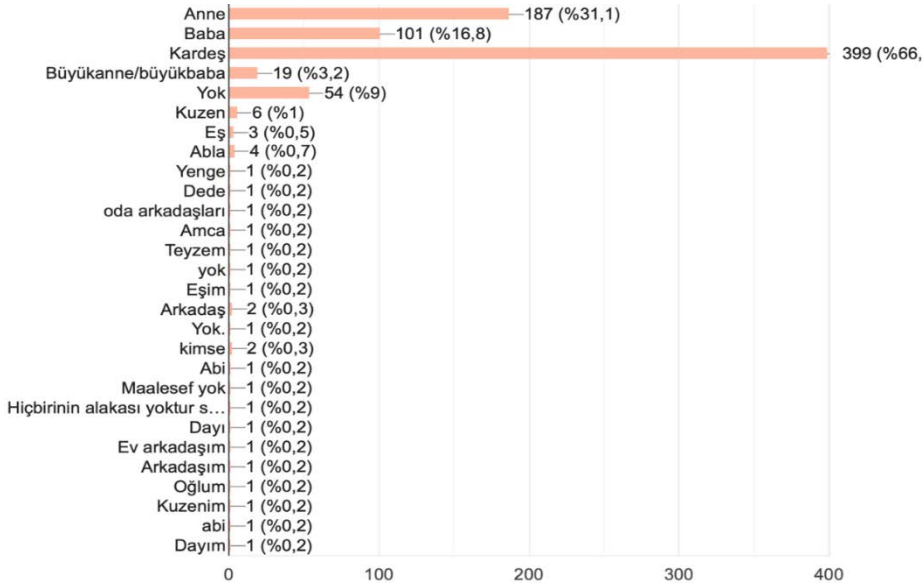
Sosyal Medyanın Okumaya Teşviki	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet (Sosyal medyadaki kitap alıntıları kitabı okumaya teşvik eder.)	533	82,4
Hayır (Sosyal medyadaki kitap alıntıları kitabı okumaya teşvik etmez.)	114	17,6
Toplam	647	100

Katılımcıların %82,4'ü sosyal medya ve benzeri kaynaklarda karşılarına çıkan beğendikleri kitap alıntılarının kendilerini okumaya teşvik ettiğini, %17,6'sı bu paylaşımların okumaya teşvik etmediğini belirtmektedir.

Bu verilere göre, sosyal medyada bir kitabı özetleyen ya da kitaptan kesitler sunan kitap alıntıları, kullanıcıları kitabı okumaya yöneltebilir. Bu alıntıları paylaşan sosyal medya hesaplarının ve paylaşımlarının artırılması ile gençlerin kitap okumaya teşvik edilmesi hedeflenebilir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin çevrelerinde kitap okumayı seven kişiler tespit edilmeye çalışılmıştır. Açık uçlu şekilde düzenlenen bu soruda katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri ve kendi örneklerini verebilecekleri belirtilmiştir. Katılımcı öğrencilerin aile ve çevrelerinde kitap okumayı seven kişilere dair bilgiler Grafik 2'de verilmiştir:

Grafik 2. Katılımcıların Aile Üyeleri ve Çevrelerinde Kitap Okumayı Seven ve Okuyan Kişilere Dair Bulgular

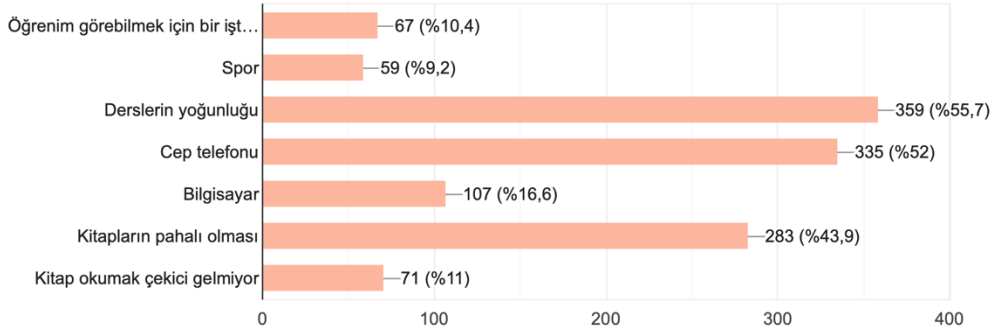

Katılımcıların %66,3'ü kardeşlerinin, %31,1'i annelerinin, %16,8'i babalarının kitap okumayı sevdiğini, %10,1 aile üyelerinde kitap okumayı seven ve okuyan kişinin olmadığını; %1'i kuzeninin, %0,7'si ablasının, %0,5'i eşinin, %0,2'si yengesinin, %3,4'ü büyükanne ve büyükbabasının, %0,2'si oda arkadaşlarının, %0,2'si amcasının, %0,2'si teyzesinin, %0,2'si eşinin, %0,3'ü ne arkadaşının, %0,4'si abisinin, %0,4'si dayısının, %0,2'si ev arkadaşının, %0,2'si arkadaşının %0,2'si oğlunun %0,2'si kuzeninin kitap okumayı sevdiğini belirtmektedir.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, üniversitemiz öğrencilerinin aile içerisinde en çok kitap okuyan ferdi %66,3 ile kardeşleridir. Aile içerisinde kitap okuyan anne ve babanın oranı toplamda %47,9 iken kitap okumayan aile üyelerine sahip olan öğrencilerin oranı %10,1'dir. Bu durumun, gelecek nesillerin entelektüel bireyler olarak yetiştirilmesinde sorunlara yol açması muhtemel görünmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kitap okumalarına engel olan durumlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu soruyu cevaplayan öğrenciler birden fazla seçeneği işaretleyebilmişlerdir. Katılımcı öğrencilerin, kitap okumalarına engel olduğunu belirttikleri durumlar Grafik 3'te verilmiştir:

Grafik 3. Katılımcıların Kitap Okumalarına Engel Olduğunu Düşündükleri Durumlara Dair Bulgular

Katılımcıların %55,7'si derslerin yoğunluğundan, %52'si cep telefonundan, %43,9'u kitapların pahalı olmasından, %16,6'sı bilgisayardan, %11'i kitap okumanın çekici gelmemesinden, %10,4'ü öğrenim görebilmek için bir işte çalışmak zorunda olmasından, %9,2'si spordan dolayı kitap okuyamadıklarını belirtmiştir.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, üniversite öğrencileri kitap okumalarına engel en büyük etkenin; derslerin yoğunluğu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu engelin cep telefonu ve televizyon olduğunu belirten öğrencilerin oranı ise %68,6'dır.

Okuma yapmak için basılı kitapları tercih ettiğini belirten öğrenci sayısı Tablo 20'de verildiği üzere 465'tir. Okumak için çok yüksek oranla basılı kitapları tercih ettiğini belirten araştırmaya katılan öğrencilerden 283'ü okumalarına engel durumlar arasında kitapların pahalı olduğunu da ileri sürmüşlerdir. Bu durumda tüm öğrencilerin kitaplara rahatlıkla ulaşabilmesi adına üniversite içerisindeki ve ilçedeki kütüphanelerin öğrenciler için daha çekici ve kullanışlı bir hale getirilmesi, kitap çeşitliliğinin artırılması kütüphanelere üye olmayan öğrencileri teşvik etmek amacıyla yerinde girişimler olacaktır (Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003: 155).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre öğrencilerin %6,5'inin kitap okumayı sevmediği, %34,6'sının kitap okumayı biraz sevdiği, sadece %14,3'ünün boş zamanlarda kitap okuduğu, %33,4'ünün kitap okumak için zaman yarattığı ve %48,2'sinin yılda ortalama 1 ila 5 kitap okuduğu dolayısıyla az okuyan okur niteliğinde oldukları ortaya çıkarılmıştır. Öğrencilerin okumaya karşı tutumlarını gösteren bu bulgular, literatürde yer alan "toplumumuzda okuma eksikliği" tespiti destekler niteliktedir.

Öğrencilik sürecinde derslerin devamında ve yürütülmesindeki katkısının yanında, okuma kültürünün oluşmasında ve gelişmesinde üniversite kütüphanesinin payı yadsınamayacak kadar fazladır. Araştırma sonucuna göre üniversite kütüphanesine üye olmayanların sayısı %49'dur. Bu sonucun değiştirilmesi için üniversite kütüphanesini aktif kullanan öğrenci toplulukları, yerleşke içinde kütüphanenin öğrencilik dönemindeki

önemini anlatan broşürler dağıtılmalı ve öğrencileri üniversite kütüphanesine üye olmaya davet etmelidirler.

Üniversite kütüphanesinin dışında farklı bir kütüphaneye üye olmayanların sayısı (%59,1), farklı bir kütüphaneye üye olanlardan fazladır. Bu sonucun değiştirilmesi için belediye başkanlığı, il/ilçe halk kütüphanesi hakkında broşürler dağıtılabilir ve kütüphanenin bünyesinde ne tür kitapları bulundurduğu hakkında bilgilendirme yapılabilir. Belediyeler yerel alanda kitap okuma yarışmaları düzenleyebilir, böylece il/ilçe halk kütüphanesinin kullanılmasını sağlayabilir.

Yapılan araştırmada dikkat çeken diğer bir husus, öğrencilerin %66,2'sinin istediği düzeyde okumadıklarının farkında olmalarıdır. Kitap okumaya engel durumlar hakkında öğrencilerin %55,7'si derslerin yoğunluğunu, %52'si cep telefonunun sık kullanımını, %43,9'u kitapların pahalı olmasını ileri sürmüştür. Öğrencilerin, kitap okumaya engel olarak öne sürdüğü bu durumlar ile istedikleri düzeyde kitap okuyamamaları arasında doğrudan bir bağlantı kurulabilir.

Kitap okumaya engel durumların ortadan kaldırılmasına yönelik ilk adım olarak; cep telefonu, sosyal medya ve televizyon gibi araçlarla kaybedilen sürelerin anlatıldığı zorunlu kamu spotları reklam kuşağında verilebilir. Kitapların pahalılığı nedeniyle ortaya çıkan engelin %43,9 oranına sahip olduğu görülmektedir. MEB, YÖK ve GSB vb. bakanlıklar yayınevleriyle anlaşılıp dijital bir platform üzerinden elektronik kitaplarla öğrencileri buluşturabilir. Böylece, öğrencilerin kitaplara ulaşımında maddi açıdan engelin ortadan kaldırılması sağlanır.

Öğrencilere, kitap okuma kültürünün kazandırılmasında en önemli kişinin kim olduğuna dair yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin %61,3'ü bu alışkanlığın kazanılmasında kişinin kendisinin etkili olduğunu belirtmiştir. Bunu sırasıyla anne-baba (%20,6), öğretmenler (%9,6) ve arkadaşlar (%7,2) takip etmektedir. Aileyle başlayan eğitimde, okuma sevgisinin ailede başlayıp öğretmenle devam etmesi gerekirken bu durum umulduğu gibi olmamıştır. Anne-baba ve öğretmenler, öğrencilere örnek olmalıdırlar. Ebeveynler, evde kitap günü benzeri etkinlikler düzenlemeli; ilköğretimden başlayan ve yükseköğretime kadar bu kademelerde görev alan öğretmenler okul içerisinde ya da öğrencilerin onlara rastlayabilecekleri yerlerde kitap okuma etkinliklerine benzer örnek tutumlar göstermeleri gerekmektedir.

Yalnızca boş zamanlarında kitap okuyan öğrenciler, okumaları için vakit ayıramıyor yahut vakit ayırmayı bilmiyor olabilir. İnsanların çok fazla sesli, renkli, hareketli uyarıcılara maruz kaldığı günümüzde, bu uyarıcıların çekiciliğine kapılmayıp okumaya yönelmek için öncelikle öğrencilerin kendisine bir fırsat yaratması gerekmektedir. Örneğin kütüphanede vakit geçirmek, okunacak kitaplar listesi yapmak, ekran başında geçirilen süreyi kısıtlamak, sesli veya elektronik kitaplara şans vermek gibi uygulamalar okumak için vakit ayırmaya yardımcı olabilir.

Öğrencilerin genel olarak kitap okuma kültürlerinin zayıf olduğu veriler sonucunda tespit edilmiştir ve öğrenciler kitap okumaya engel birçok durum ileri sürmüşlerdir. Ancak ileri sürülen engellerin çoğu öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanmaktadır. Sosyal medya, televizyon ve bilgisayarın daha eğlenceli olduğunu düşünmek ve bunları tercih

etmek kişinin kendisinin oluşturduğu engellerdir. Kitap okumaya engel olan tercihler öğrencileri olumsuz etkilemekte ve aynı şekilde kendi potansiyellerinin de farkına varamayıp kendilerini geliştirmelerine engel olmaktadır. Bu nedenle okuma kültürünün bireysel ve toplumsal boyuttaki önemi öğrencilere kavratılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akça, Ş. (2020). *Kırıkkale’de halk kütüphanesi kullanımı ve okuma alışkanlığı ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Çankırı.
- Aksaçlıoğlu, A. G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 21(1), 3-28.
- Alan, Y. (2020). Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin kitap okuma profilleri. *Söylem Filoloji Dergisi*, 5(1), 278-303.
- Avcı, N. (1990). *Kitle kültürü enformatik cehalet*. Ankara: Rehber Yayıncılık.
- Aydın, İ. S. ve Yahşi, Ö. (ed.) (2021). *PISA ve Okuma Kültürü*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aydoğan, D. (2014). *Türk romanında dijitalleşme: e-kitap*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Tasarımı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aydoğdu, H. (2020). Okuma alışkanlığı ve okul kütüphanelerinin bireysel gelişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(225), 201-226.
- Ayyıldız, M. ve Bozkurt, Ü. ve Canlı, S. (2006). Okuma kültürü üzerine bir araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*, 34(169), 277-296.
- Bahar, M. A. (2021). Okuma kültürü ve çağcıl okur görünümleri: kavramsal bir çözümleme. *PISA ve Okuma Kültürü*. (Aydın, İ. S. ve Yahşi, Ö., Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık, 347-370.
- Can, R. ve Türkyılmaz, M. ve Karadeniz, A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21.
- Çapoğlu, E. (2021). *Okuduğunu anlama stratejilerinin farklı okuma düzeyindeki öğrencilerin okuduğunu anlama ve bilişsel farkındalık becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya.
- Çelik, Y. (2020). Okuma alışkanlığının kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1027-1037.
- Çıldır, B. ve Ergün, İ. H. (2020). Okuma kültürü edinememiş bireylere ilişkin bir anlatı araştırması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 603-621.

- Çiğdemir, S. ve Akyol, H. (2020). Okuma kültürü oluşturmada aile yeterliliği ölçeği geliştirme ve uygulama çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1874-1912.
- Davarcı, N. (2013). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile bilgisayar–internet kullanımı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ekici, S. ve Belli, E. ve Gürbüz, A. (2009). Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kitap okumaya ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 132-147.
- Emir, F. (2019). *Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine etkileri: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Erzurum.
- Erbaş, E. P. ve Yılmaz, B. (2019). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Bakü Devlet Üniversitesi Azerbaycan Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 20(2), 119-142.
- Ersoy, A. (2007). Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu 24-26 Ekim 2007 Bildiriler*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 179-184.
- Feslikan, O. (2019). *Kitap okuma etkinliklerinin okuma alışkanlığına yönelik tutuma etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir.
- Gül, E. (2021). *İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: bir karma yöntem araştırması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bölümleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Bursa.
- Güneş, F. (2012). Okuma ve zihni yönetme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 1-15.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe – yöntem – analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- İnce Samur, A. Ö. (2014). *“Bireye” okuma kültürü edindirme izlencesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Karagözoğlu Ashyüksel, M. (ed.) (2021) *Türk Edebiyatında Kitap, Kütüphane ve Okuma Kültürü*. Ankara: Hece Yayınları.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Hacettepe-Taş Kitapçılık.

- Karatay, H. ve Külah, E. ve Kaya, S. (2020). Okuma alışkanlığını geliştirme yöntem, teknik ve modelleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 89–107.
- Körkuyu, S. A. (2014). *Okuma kültürü edindirme sürecini etkileyen temel değişkenlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Türkçe Eğitim Programı, Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. (2011). Zihinsel ve fiziksel bir süreç olarak okuma. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 15-29.
- Kurulgan, M. ve Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 237–258.
- McLuhan, M. ve Fiore, Q. (2012). *Medya mesajı medya masajıdır*. (Çev: İlke Haydaroğlu). İstanbul: Mediacat Yayınları.
- Odabaş, H. ve Odabaş, Z. Y. ve Sevmez, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde dijital/e-kitap okuma kültürü: Selçuk Üniversitesi örneği. *DTCF Dergisi*, 58(1), 139-171.
- Ong, W. J. (2010). *Sözlü ve yazılı kültür sözün teknolojileşmesi*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Özkaya, P. G. ve Çetin, D. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları ve kütüphane kullanımlarına ilişkin bir inceleme. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1).
- Öztürk, B. (2020). Okuma kültürü oluşturmada çocukların edebiyat çevresini genişletmeye yönelik uygulamalar: İngiltere örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(5), 2112-2124.
- Öztürk, B. ve Bulut, F. ve Şimşek, Ş. (2021). *Çocuk ve okuma kültürü*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Pilav, S. (2016). Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adaylarının okurluk profili üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 208-226.
- Saracaloğlu, A. S. ve Bozkurt, N. ve Serin, O. (2003). Üniversite öğrencilerinin okuma ilgileri ve okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörler. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(12), 149-157.
- Sever, S. (2007). Okuma kültürü edinme sürecinde Türkçe öğretiminin sorumluluğu. *Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı*, Ankara: MEB Yayınları, 108-126.
- Taşkesenlioğlu, L. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir inceleme. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9).
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Yiğit, A. (2014). Çocuklarda okuma kültürünün oluşmasında ailenin etkisi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 308-322.

- Türkben, T. (2023). Öğretmen adaylarının dijital ortamlardaki akademik okuma alışkanlık ve eğilimlerinin belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 88-116.
- Türkyılmaz, M. (2020). *Gençlik edebiyatı ve okuma kültürü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uysal, Z. E. ve Özkaya, P. G. ve Coşkun, M. V. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlıkları ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 224-240.
- Ünlü, S. (2019). “Okuma kültürü” edindirme sürecine Türkçe öğretmenlerinin etkisi (Muğla ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Muğla.
- Velioğlu, M. vd. (2013). Bilinç öncesinden bilinç sonrasına yolculuk: okuma alışkanlığı kazandırılmasına dönük üniversite öğrencileri üzerinde karma bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(47), 171-190.
- Yalman, M. ve Özkan, E. ve Kutluca, T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 14(2), 291-305.
- Yıldırım, A. D. vd. (yay. haz.) (2011). *Okuma Kültürü ve Etkili Dil Kullanımı Projesi, Okuma Kültürü ve Söz Varlığının Geliştirilmesi Çalıştayı Konuşmalar-Bildiriler*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Yıldız, M. vd. (2013). Yetişkin okuma motivasyonu ölçeğinin Türkçe uyarlaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44), 348-359.

Elektronik Kaynaklar

(URL-1) Erişim Tarihi:17.12.2021,
<https://www.smartcity.com.tr/Kitap-Okumayi-Artiran-Projeler-AKID4-SID91.html>

(URL-2) Erişim Tarihi:15.12.2021,
http://www.okumakulturu.org/okuma_kulturu_calistay_raporu.pdf

(URL-3) Erişim Tarihi:02.02.2024,
http://okuyayplatformu.com/wp-content/uploads/2020/12/Okuma_Kulturu_web_Resimli.pdf

(URL-4) Erişim Tarihi:01.12.2021,
<https://muweb.mu.edu.tr/Newfiles/39/39/MSKÜ%20FAALİYET%20RAPORU%202020%20v1.pdf>

READING CULTURE OF UNIVERSITY STUDENTS: THE EXAMPLE OF MUĞLA SITKI KOÇMAN UNIVERSITY CENTRAL CAMPUS

ABSTRACT

While the sharing environments provided by the internet have increased the flow rate and diversity of messages to extraordinary levels in quantitative terms in today, it has also become difficult to determine the qualitative value of information or works that have not undergone any control. This situation exposes people who have not acquired information literacy and critical reading skills to the danger of “information ignorance”. However, reading should not only aim at gaining knowledge or having a good time, but also at individuals' personality development and enlightenment. In this study, firstly the reading culture of university students who will structure society in the future; What, why, how, with what motivation and how much they read were researched as the problem of the research. Then it was revealed the reader profiles of undergraduate students studying at Muğla Sıtkı Koçman University central campus. Selecting undergraduate students from 13 faculties that accept students with verbal, numerical, equal weight and special ability scores ensured maximum diversity. The findings obtained in the study confirm the finding that “the reading rate is low in our society”, which is reached as a result of research conducted in the literature by taking into account the number of books people read in a year, in the sample of university students. It is an expected result that in a community where the reading rate is low, the reading culture is also in a weak state. With this study, awareness was created about the reading culture of university students, the reasons for this arising from themselves and the environment were tried to be determined, and solution suggestions were offered. In education that begins with the family, the love and culture of reading must begin in the family and continue with the teacher. Parents should organize activities such as book days at home; teachers working at various levels from primary education to higher education should encourage book reading activities and library use; individual or municipality, non-governmental organization, etc. To organize literature circles, interactive and shared reading workshops with corporate initiative by it is predicted and suggested that it will improve the reading culture of our society and university students.

Keywords: Reading culture, reading habit, reader profile, information literacy, critical reading.